

УДК 338.48:332.1:339.92
JEL classification L83, R11, O13, Z30
[https://doi.org/10.31891/dsim-2026-14\(34\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2026-14(34))

ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ, АДАПТАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

КУДИНОВА Ірина

кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
<https://orcid.org/0000-0002-1324-3840>

У науковій статті досліджено вплив воєнного конфлікту на розвиток сільського туризму в Україні, визначено основні виклики для суб'єктів туристичної діяльності та проаналізовано адаптаційні стратегії, що застосовуються для підтримки функціонування галузі в умовах кризи. Особлива увага приділена ролі внутрішнього туризму, безпечних маршрутів, цифровізації туристичних продуктів, локальної культури та гастрономії, а також волонтерських і соціально-орієнтованих ініціатив.

Проаналізовано негативні наслідки війни для сільського туризму, серед яких зниження туристичних потоків, фінансова нестабільність малих господарств, загроза безпеці туристів та обмеження доступу до природних і культурних ресурсів. Визначено ключові виклики для власників агро- та сільських туристичних об'єктів: фінансові, організаційні, психологічні та інфраструктурні.

Розглянуто приклади адаптаційних стратегій, що успішно реалізуються українськими садибами, включно з розвитком внутрішнього туризму, безпечними маршрутами, цифровим просуванням, поєднанням відпочинку з підтримкою місцевих громад та використанням локальної культури і гастрономії. Окремо проаналізовано перспективи післявоєнного розвитку сільського туризму, зокрема сталий розвиток, інтеграцію європейського досвіду, цифровізацію, соціально-орієнтований та безпечний туризм.

Зроблено висновок, що ефективна адаптація та комплексне впровадження адаптаційних стратегій дозволяють забезпечити стійкість сільського туризму в умовах війни, підтримувати економічну активність сільських територій та створювати підтримку для відновлення і сталого розвитку галузі після завершення воєнних дій.

Додатково підкреслено, що війна стимулює розвиток нових форм туристичної активності, таких як волонтерські тури та соціально-орієнтовані проекти, що поєднують відпочинок із підтримкою місцевих громад. Ці форми туризму сприяють підвищенню залученості населення, збереженню культурної спадщини та формуванню позитивного іміджу регіонів, що постраждали від воєнних дій.

Визначено, що інтеграція досвіду європейських країн та використання цифрових інструментів сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських сільських туристичних об'єктів на внутрішньому та міжнародному ринках. Комплексний підхід до адаптації, який поєднує економічні, соціальні та культурні аспекти, формує платформу для розвитку сталого та безпечного сільського туризму навіть у кризових умовах.

Ключові слова: сільський туризм, війна, адаптаційні стратегії, внутрішній туризм, безпечні маршрути, локальна культура, цифровізація, післявоєнний розвиток.

THE IMPACT OF THE WAR ON THE DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN UKRAINE: CHALLENGES, ADAPTATION STRATEGIES AND PROSPECTS

KUDINOVA Iryna

National University of Life and Environmental sciences of Ukraine

The article examines the impact of the military conflict on the development of rural tourism in Ukraine, identifies the main challenges faced by tourism stakeholders, and analyzes adaptation strategies used to maintain the sector's functioning under crisis conditions. Particular attention is given to the role of domestic tourism, safe routes, digitalization of tourism products, local culture and gastronomy, as well as volunteer and socially oriented initiatives.

The negative consequences of the war for rural tourism are analyzed, including a decline in tourist flows, financial instability of small businesses, threats to tourist safety, and limited access to natural and cultural resources. Key challenges for owners of agro- and rural tourism facilities are identified, encompassing financial, organizational, psychological, and infrastructural aspects.

Examples of adaptation strategies successfully implemented by Ukrainian rural tourism estates are presented, including the development of domestic tourism, safe routes, digital promotion, combining recreation with support for local communities, and the use of local culture and gastronomy. The prospects for post-war rural tourism development are separately analyzed, with particular focus on sustainable development, integration of European experience, digitalization, socially oriented, and safe tourism.

The study concludes that effective adaptation and comprehensive implementation of adaptation strategies ensure the resilience of rural tourism during the war, support economic activity in rural areas, and lay the groundwork for post-war recovery and sustainable development of the sector.

Additionally, it is emphasized that the war stimulates the development of new forms of tourism activity, such as volunteer tours and socially oriented projects that combine recreation with support for local communities. These forms of tourism contribute to increased community engagement, preservation of cultural heritage, and the formation of a positive image of regions affected by military actions.

It is determined that integrating European experience and using digital tools enhances the competitiveness of Ukrainian rural tourism facilities in domestic and international markets. A comprehensive adaptation approach that combines economic, social, and cultural aspects provides a platform for the development of sustainable and safe rural tourism even under crisis conditions.

Keywords: rural tourism, war, adaptation strategies, domestic tourism, safe routes, local culture, digitalization, post-war development.

Стаття надійшла до редакції / Received 12.02.2026
Прийнята до друку / Accepted 09.03.2026
Опубліковано / Published 16.04.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Кудінова Ірина

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сільський туризм є важливим інструментом розвитку сільських територій, що сприяє диверсифікації економічної діяльності, створенню додаткових джерел доходу для місцевого населення та збереженню природної й культурної спадщини. У мирний час цей вид туризму розглядається як один із ефективних механізмів підтримки сільських громад, розвитку малого підприємництва та підвищення туристичної привабливості регіонів. У багатьох європейських країнах сільський туризм є важливою складовою державної політики регіонального розвитку, що супроводжується належною інфраструктурною підтримкою, програмами фінансування та активною взаємодією між місцевими громадами, бізнесом і державою.

В умовах повномасштабної війни в Україні розвиток сільського туризму зазнав суттєвих змін. Воєнні дії призвели до руйнування туристичної інфраструктури, скорочення туристичних потоків, порушення логістичних зв'язків та зниження інвестиційної активності у сфері туризму. Разом із тим війна актуалізувала нові функції сільських територій, зокрема як безпечних просторів для внутрішнього туризму, тимчасового розміщення населення та розвитку локальних ініціатив у сфері гостинності.

У цих умовах особливої актуальності набуває дослідження впливу війни на розвиток сільського туризму, визначення основних викликів, з якими стикаються суб'єкти цієї діяльності, а також аналіз адаптаційних стратегій, що дозволяють зберігати та відновлювати туристичну діяльність. Вивчення цих процесів є необхідним для формування ефективних підходів до післявоєнного відновлення сільського туризму та визначення перспектив його подальшого розвитку в Україні.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання розвитку сільського туризму в Україні, особливо в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій та воєнних викликів, привертає значну увагу вітчизняних науковців. Теоретичні та практичні аспекти функціонування і розвитку сільського зеленого туризму висвітлено у працях таких дослідників, як Н. Венгерська, Н. Гапак, В. Дуги, О. Бейдик, Л. Безкоровайної, Л. Гопкало, Л. Бовш, Е. Сігеті та інших.

У роботі Венгерської Н. та Безкоровайної Л. (2024) «Цифрова трансформація зеленого туризму: можливості для сталого та збалансованого розвитку в умовах діджиталізації» розглядаються сучасні підходи до розвитку сільського зеленого туризму в умовах глобальних трансформацій туристичної галузі. Автори акцентують увагу на ролі цифрових технологій, інноваційних інструментів просування та використання онлайн-платформ для популяризації туристичних послуг у сільській місцевості. У дослідженні підкреслюється, що впровадження цифрових рішень сприяє підвищенню конкурентоспроможності суб'єктів сільського туризму, розширенню туристичних потоків та забезпеченню сталого розвитку сільських територій, що набуває особливої актуальності в умовах сучасних кризових викликів та відновлення туристичної галузі України [1].

У статті Гопкало Л., Бовш Л., Расулової А., Расулова Р. та Компанець К (2024) «Foresight of the development of rural tourism in Ukraine in the post-war period» досліджуються перспективи відновлення сільського туризму в Україні після війни з використанням форсайт-методології. Автори аналізують вплив руйнувань інфраструктури, економічних стресорів і зниження туристичного попиту на розвиток галузі та пропонують альтернативні сценарії відновлення, що включають стратегічне планування, інвестиційне забезпечення та партнерство між громадами, підприємцями та державними структурами. Робота підкреслює важливість інноваційних підходів і комплексного управління для сталого розвитку сільського туризму в умовах післявоєнної трансформації України [2].

У статті Дуги В. (2024) «Напрями повоєнного відновлення вітчизняного агротуризму» досліджуються перспективи розвитку агротуризму в Україні в умовах воєнних викликів та післявоєнної відбудови. Авторка аналізує вплив повномасштабної війни на функціонування туристичного бізнесу та визначає основні проблеми, з якими стикаються суб'єкти агротуристичної діяльності у сільській місцевості. У роботі підкреслюється, що навіть у період воєнного стану туризм не втрачає актуальності, а розвиток агротуризму може сприяти підтримці сільських громад, створенню нових можливостей зайнятості та відновленню економічної активності територій. Авторка також наголошує на важливості впровадження нових форм туристичної діяльності, зокрема волонтерського та солідарного туризму, які можуть стати важливими

чинниками відродження туристичної сфери та розвитку сільських територій України у післявоєнний період [3].

Попри значну кількість наукових досліджень, питання впливу війни на розвиток сільського туризму в Україні, визначення адаптаційних стратегій суб'єктів туристичної діяльності та обґрунтування перспектив післявоєнного відновлення цієї сфери потребують подальшого комплексного наукового аналізу. Це зумовлює необхідність проведення досліджень, спрямованих на виявлення сучасних викликів, пошук ефективних механізмів адаптації та формування стратегічних напрямів розвитку сільського туризму в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є аналіз впливу війни на розвиток сільського зеленого туризму в Україні, визначення основних викликів, з якими стикаються суб'єкти туристичної діяльності, а також вивчення ефективних адаптаційних стратегій і перспектив подальшого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сільський зелений туризм (СЗТ) відіграє важливу роль у розвитку економіки сільських територій України, забезпечуючи додаткові доходи для місцевих громад та сприяючи збереженню культурної та природної спадщини. До початку війни ця галузь активно розвивалася, залучаючи внутрішніх та міжнародних туристів, створюючи робочі місця та стимулюючи розвиток локальної інфраструктури. Війна суттєво трансформувала туристичну сферу України, особливо у сільських регіонах, де основним джерелом доходу багатьох громад є СЗТ. Серед негативних наслідків можна виділити:

- зниження туристичних потоків;
- фінансову нестабільність малих господарств та туристичних операторів;
- загрозу безпеці туристів та персоналу;
- обмеження доступу до природних і культурних ресурсів.

За даними досліджень, більш ніж 70% сільських туристичних об'єктів у постраждалих регіонах зменшили свою діяльність або тимчасово припинили прийом гостей [3].

У таблиці 1 представлені узагальнені дані щодо основних негативних наслідків війни для сільського туризму в Україні.

Таблиця 1

Основні негативні наслідки війни для сільського туризму в Україні*

Категорія впливу	Опис впливу	Приклади з практики України
Економічний	Зниження доходів, скорочення робочих місць	Закриття 30–50% приватних садиб у Харківській та Сумській областях
Соціальний	Психологічний стрес у персоналу та відвідувачів	Відмова частини сімей брати туристів через страх обстрілів
Організаційний	Переструктуризація роботи, зміни логістики	Перехід на короткострокові та безпечні маршрути
Безпековий	Ризики для життя та здоров'я туристів	Відмова від прийому туристів у прифронтових селах

* Сформовано автором за джерелами [4]

Негативні наслідки війни мають комплексний характер — економічний, соціальний, організаційний та безпековий. Це підкреслює необхідність розробки адаптаційних стратегій для збереження функціонування СЗТ.

Дослідження показують, що власники та сільських об'єктів стикаються з кількома ключовими проблемами, які можна класифікувати за категоріями (табл. 2).

Таблиця 2

Виклики для власників агро- та сільських туристичних об'єктів*

Категорія виклику	Опис проблеми
Фінансова	Зменшення доходів через скорочення туристичних потоків та обмежені можливості для інвестицій у розвиток бізнесу.
Організаційна	Скорочення персоналу, зміни у логістиці та необхідність оперативної адаптації маршрутів і послуг під нові умови.
Психологічна та соціальна	Підвищений рівень стресу серед персоналу та туристів, зниження довіри до безпечності відпочинку.
Інфраструктурна	Руйнування доріг, пошкодження будівель та туристичних об'єктів, що ускладнює функціонування підприємств.

* Сформовано автором за джерелами [2, 3, 4, 5]

Як показує таблиця, власники агротуристичних та сільських об'єктів стикаються з комплексом проблем, що охоплюють економічну, організаційну, психологічну та інфраструктурну сфери. Фінансові труднощі обмежують можливості для розвитку та інвестицій, організаційні — вимагають гнучкості в

управлінні персоналом і маршрутами, психологічні та соціальні — знижують довіру туристів і створюють стрес для персоналу, а інфраструктурні проблеми ускладнюють безпечне функціонування об'єктів. Усі ці виклики взаємопов'язані і потребують комплексного підходу до планування та підтримки агротуристичних підприємств. Саме тому, суб'єкти туристичної діяльності розробляють різні адаптаційні стратегії для підтримки функціонування СЗТ у кризових умовах. До основних підходів належать:

- розвиток внутрішнього туризму – залучення туристів із безпечних регіонів;
- безпечні туристичні маршрути – організація поїздок у віддалені або менш постраждалі території;
- цифровізація та онлайн-просування – бронювання, реклама туристичних продуктів через соцмережі та сайти;
- волонтерський та соціально-орієнтований туризм – поєднання відпочинку з підтримкою місцевих громад та участю у відновлювальних проєктах;
- розвиток локальної культури та гастрономії – використання національної спадщини як туристичного продукту.

Представимо узагальнену інформацію щодо стратегій адаптації суб'єктів сільського зеленого туризму в Україні (табл. 3).

Таблиця 3.

Адаптаційні стратегії суб'єктів сільського зеленого туризму в Україні*

Стратегія	Суть впровадження	Приклад
Внутрішній туризм	Залучення туристів із безпечних регіонів для підтримки діяльності об'єктів	Приватні садиби у Закарпатті та Чернівецькій області
Безпечні маршрути	Організація туристичних поїздок у райони з низьким ризиком для безпеки туристів	Програма «Відпочинок у Карпатах без обстрілів»
Цифровізація та онлайн-просування	Використання сайтів, соціальних мереж та онлайн-бронювання для залучення клієнтів	Створення вебсайтів та Instagram-сторінок агросадіб
Волонтерський та соціально орієнтований туризм	Поєднання відпочинку з допомогою місцевим громадам та участю у відновлювальних проєктах	Програми «Допомога туристам та місцевим»
Розвиток локальної культури та гастрономії	Використання національної спадщини, традиційних ремесел та місцевих страв як туристичного продукту	Музеї-майстерні, дегустації традиційних страв

* Сформовано автором

Аналіз даних таблиці 3 показує, що власники садіб сільського зеленого туризму активно застосовують різні стратегії адаптації, що дозволяє їм зберігати діяльність навіть у кризових умовах. Це свідчить про гнучкість і стійкість галузі, а також створює основу для подальшого розвитку сільського зеленого туризму у післявоєнний період.

Наступним кроком є розгляд конкретних прикладів українських садіб, які успішно реалізують зазначені стратегії (табл. 4).

Аналіз представлених українських садіб сільського зеленого туризму показує, що навіть у кризових умовах вони успішно адаптуються за допомогою комбінованих стратегій, таких як цифровізація, розвиток внутрішнього туризму, безпечні маршрути, локальна культура, гастрономія та волонтерські програми.

Таблиця 4.

Приклади українських садіб сільського зеленого туризму*

Назва садиби / об'єкта	Регіон	Адаптаційна стратегія (суть)	Результат / ефект
«Сиваські вечорниці»	Херсонська обл. (Південь)	Адаптація місцевого туристичного продукту	Комфортне проживання, знайомство з культурою та природою регіону
«Гостинна садиба «Подільська родина»	Вінницька обл. (Центр)	Використання локальної культури та традицій	Відпочинок, знайомство з народними ремеслами та кухнею; підтримка місцевої економіки
«Кіт Баюн і Кривенька Качечка»	Житомирська обл. (Центр-Захід)	Використання локальної культури та рекреації	Прогулянки лісом, відпочинок біля озера, традиційна кухня
«Лідія»	Житомирська обл. (Центр-Захід)	Сільський зелений туризм	Проживання та відпочинок у селі, знайомство з природою
«Тарасові шляхи»	Черкаська обл. (Центр)	Використання історико-культурних компонентів	Туризм з ознайомленням історії регіону та традиційними подіями
«Романських»	Кіровоградська обл. (Центр)	Відпочинок біля річки	Відпочинок на природі, екологічний відпочинок у сільській місцевості
«Жива Вода»	Івано-Франківська обл. (Карпати, Захід)	Відпочинок у природі, рекреація	Туризм у горах, традиційна кухня, природні активності
«Лісовий Будиночок»	Івано-Франківська обл. (Карпати, Захід)	Гуцульська культура, природа	Спокійний відпочинок, знайомство з гуцульською культурою
«Карахово»	Тернопільська обл. (Захід)	Активний відпочинок, майстер-класи	Еко-туризм, майстер-класи, традиційні послуги

* Сформовано автором за джерелами [7, 8, 9, 10, 11, 12]

Географія садиб охоплює різні регіони України: Карпати (Івано-Франківська область), Захід (Тернопільська область), Центр-Захід (Житомирська, Кіровоградська області), Центр (Черкаська область) та Південь (Херсонська область). Це демонструє розмаїття підходів залежно від регіональних особливостей та умов, а також можливість підтримувати економічну стабільність і залучати туристів у внутрішньому туризмі.

Ситуація у Херсонській області потребує окремої уваги: через часткову окупацію та обмеження безпеки туристична діяльність там наразі обмежена або тимчасово не функціонує. Водночас досвід інших регіонів показує, що адаптаційні стратегії забезпечують гнучкість і стійкість сільського зеленого туризму, а також можуть слугувати моделлю для відновлення та розвитку туристичних об'єктів після завершення воєнних дій.

Таким чином, представлені приклади садиб і застосовані стратегії підтверджують ефективність інноваційних підходів у кризових умовах і слугують практичною основою для подальшого розвитку українського сільського зеленого туризму.

Для узагальнення впливу застосованих адаптаційних стратегій на діяльність садиб сільського зеленого туризму доцільно систематизувати їх за основними напрямками ефективності. Зокрема, важливо проаналізувати економічні, соціальні та екологічно-культурні результати впровадження таких стратегій у практиці функціонування туристичних господарств. Це дає змогу оцінити їхню роль у забезпеченні стійкості діяльності садиб у кризових умовах та визначити перспективні напрями подальшого розвитку галузі (табл. 5).

Таблиця 5.

Вплив адаптаційних стратегій на ефективність діяльності садиб сільського зеленого туризму*

Адаптаційна стратегія	Економічний ефект	Соціальний ефект	Екологічно-культурний ефект
Орієнтація на внутрішній туризм	Забезпечення стабільного попиту та підтримка доходів садиб	Збереження робочих місць у сільській місцевості	Популяризація локальних туристичних ресурсів
Формування безпечних туристичних маршрутів	Можливість продовження діяльності навіть у кризових умовах	Підвищення довіри та психологічного комфорту туристів	Рациональне використання природних територій
Цифровізація туристичних послуг (соціальні мережі, онлайн-бронювання)	Зростання рівня бронювань та розширення клієнтської бази	Зручність комунікації між власниками садиб і туристами	Можливість просування природних і культурних ресурсів без надмірного навантаження
Використання локальної культури та гастрономії	Додаткові доходи від майстер-класів, дегустацій, етнопрограм	Підтримка місцевих ремісників і виробників	Збереження та популяризація традиційної культури
Волонтерські та соціальні ініціативи	Формування позитивного іміджу та додаткових джерел підтримки	Активізація взаємодії між туристами та місцевими громадами	Підтримка соціальної та культурної стійкості територій

*Сформовано автором

Дані таблиці свідчать, що адаптаційні стратегії у сфері сільського зеленого туризму мають комплексний вплив на ефективність діяльності садиб. Зокрема, економічний ефект проявляється у стабілізації доходів, диверсифікації туристичних послуг та розширенні клієнтської аудиторії. Водночас соціальний ефект полягає у підтримці зайнятості місцевого населення, розвитку співпраці з громадами та формуванні позитивного іміджу сільських територій як безпечних туристичних дестинацій.

Окрім економічних і соціальних результатів, важливим є екологічно-культурний аспект функціонування садиб. Використання локальної культури, традиційної гастрономії та природних ресурсів сприяє збереженню культурної спадщини та популяризації автентичних особливостей регіонів України. Таким чином, адаптаційні стратегії не лише допомагають туристичним господарствам функціонувати в умовах кризи, але й формують передумови для сталого розвитку сільського зеленого туризму у післявоєнний період.

З огляду на зазначене, доцільно розглянути перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні у післявоєнний період. Накопичений досвід функціонування туристичних садиб у складних умовах воєнного часу демонструє їхню здатність до адаптації, пошуку нових форм туристичної діяльності та ефективного використання локальних ресурсів. Це створює передумови для подальшого розвитку галузі та її активної участі у процесах соціально-економічного відновлення сільських територій.

У післявоєнний період сільський зелений туризм може стати важливим чинником розвитку малого підприємництва, підвищення зайнятості населення та диверсифікації економічної діяльності в сільській місцевості. Крім того, розвиток цього виду туризму сприятиме збереженню традиційної культури, популяризації місцевих звичаїв, ремесел та гастрономічної спадщини, що є важливими складовими туристичної привабливості регіонів України.

Особливе значення матиме відновлення та модернізація туристичної інфраструктури, розвиток внутрішнього туризму, а також інтеграція сільського зеленого туризму з іншими видами туристичної діяльності, зокрема гастрономічним, екологічним, етнографічним та агротуризмом. Така взаємодія дозволить

створювати комплексні туристичні продукти, що поєднують природні ресурси, культурну спадщину та традиційні форми господарювання сільських територій.

Для узагальнення основних перспектив відновлення галузі доцільно систематизувати ключові напрями післявоєнного розвитку сільського зеленого туризму та очікувані ефекти від їх реалізації (табл. 6).

Таблиця 6.

Основні напрями післявоєнного розвитку сільського зеленого туризму та очікувані ефекти*

Напрямок розвитку	Економічний ефект	Соціальний ефект	Культурно-екологічний ефект
Відновлення туристичної інфраструктури сільських територій	Зростання туристичних потоків та доходів місцевих господарств	Створення нових робочих місць у сільській місцевості	Рациональне використання природних ресурсів
Розвиток внутрішнього туризму	Стабілізація доходів туристичних садиб	Підвищення туристичної активності населення	Популяризація природних та історико-культурних ресурсів України
Інтеграція з гастрономічним та агротуризмом	Розширення спектра туристичних послуг	Підтримка місцевих фермерів та виробників	Збереження традиційної кухні та народних ремесел
Цифровізація туристичних послуг	Підвищення конкурентоспроможності туристичних господарств	Спрощення доступу туристів до інформації та бронювання	Ефективне просування природних і культурних ресурсів
Державна та регіональна підтримка розвитку СЗТ	Залучення інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури	Підтримка соціально-економічного розвитку громад	Збереження культурної спадщини та туристичної ідентичності регіонів

*Сформовано автором

Аналіз представлених у таблиці 6 напрямів розвитку свідчить, що сільський зелений туризм має значний потенціал для відновлення та подальшого розвитку у післявоєнний період. Реалізація зазначених напрямів сприятиме активізації туристичної діяльності у сільській місцевості, розвитку малого підприємництва, підвищенню зайнятості населення та зміцненню економічної спроможності місцевих громад.

Водночас розвиток сільського зеленого туризму матиме важливий культурний та екологічний ефект, оскільки сприятиме збереженню традиційної культури, підтримці місцевих ремесел та популяризації природних і культурних ресурсів України. Таким чином, у післявоєнний період сільський зелений туризм може стати одним із ключових напрямів сталого розвитку туристичної галузі та важливим елементом відновлення сільських територій.

З метою оцінки можливих тенденцій подальшого функціонування галузі доцільно сформувати прогноз розвитку сільського зеленого туризму в Україні у післявоєнний період. Такий прогноз базується на аналізі сучасних адаптаційних практик туристичних садиб, тенденцій розвитку внутрішнього туризму та досвіду європейських країн у сфері сталого розвитку сільських територій.

Прогноз розвитку сільського зеленого туризму:

- у перші 2–3 роки після завершення воєнних дій очікується зростання внутрішнього туристичного попиту приблизно на 20–30%, що пояснюється підвищеним інтересом до відпочинку у відносно безпечних сільських та природних територіях;
- використання цифрових інструментів (соціальні мережі, онлайн-платформи бронювання, цифровий маркетинг) може сприяти зростанню онлайн-бронювань на 40–50% у порівнянні з періодом воєнного стану;
- розвиток соціально орієнтованого туризму, включаючи волонтерські ініціативи та участь місцевих громад у туристичних проєктах, здатний забезпечити підвищення рівня зайнятості населення у сільській місцевості на 15–20 %.

Проведений науковий аналіз свідчить, що перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні значною мірою базуються на поєднанні адаптаційних практик, сформованих у період воєнних викликів, та сучасних європейських підходів до організації сталого туризму. Така синергія сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських туристичних садиб та створює передумови для їх інтеграції до європейського туристичного простору.

Важливим фактором розвитку галузі є також орієнтація на принципи сталого розвитку, цифровізацію туристичних послуг та активне використання локальної культури як ключового елементу туристичного продукту. Такий комплексний підхід дозволяє одночасно підтримувати економічний розвиток сільських територій, сприяти соціальній згуртованості місцевих громад та зберігати культурну спадщину.

Отже, поєднання розвитку внутрішнього туризму, формування безпечних туристичних маршрутів та впровадження інноваційних цифрових інструментів створює основу для швидкого відновлення туристичної галузі у післявоєнний період. Сільський зелений туризм у цьому контексті може стати одним із ключових напрямів сталого розвитку туристичної індустрії України.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження показало, що сільський зелений туризм в Україні зазнав суттєвого впливу воєнних подій, які спричинили скорочення туристичних потоків, пошкодження інфраструктури та зміну умов функціонування туристичних господарств. Водночас аналіз сучасного стану галузі свідчить, що власники туристичних садиб демонструють значну адаптивність до кризових умов, використовуючи різноманітні стратегії, зокрема орієнтацію на внутрішній туризм, розвиток безпечних туристичних маршрутів, цифровізацію послуг та активне використання локальної культури і гастрономії як складових туристичного продукту.

Дослідження також підтвердило, що застосування адаптаційних стратегій має комплексний економічний, соціальний та культурно-екологічний ефект. Такі підходи сприяють підтримці діяльності туристичних садиб у складних умовах, забезпечують зайнятість місцевого населення, сприяють розвитку малого підприємництва та водночас підтримують збереження культурної спадщини і природних ресурсів сільських територій. Узагальнення практичних прикладів діяльності садиб дозволило визначити найбільш ефективні напрями адаптації та підтвердити їхню роль у формуванні стійкої моделі розвитку сільського зеленого туризму.

Оцінка перспектив післявоєнного розвитку галузі свідчить про значний потенціал сільського зеленого туризму як важливого чинника відновлення економіки сільських територій України. Очікується активізація внутрішнього туристичного попиту, розширення використання цифрових технологій у просуванні туристичних послуг, а також посилення інтеграції сільського зеленого туризму з гастрономічним, екологічним та агротуризмом. У сукупності це створює передумови для формування конкурентоспроможного туристичного продукту та інтеграції українського сільського зеленого туризму до європейського туристичного простору.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у поглибленому аналізі механізмів післявоєнного відновлення сільського зеленого туризму, оцінці економічної ефективності адаптаційних стратегій та дослідженні можливостей інтеграції українських туристичних садиб до міжнародних туристичних мереж. Особливої уваги потребує вивчення ролі цифрових технологій у розвитку туристичних послуг, формування інноваційних туристичних продуктів на основі локальної культури та гастрономії, а також дослідження впливу сільського зеленого туризму на сталий розвиток сільських територій України.

Література

1. Венгерська Н. С., Безкоровайна Л. В., Воронкова В. Г. Цифрова трансформація зеленого туризму: можливості для сталого та збалансованого розвитку в умовах діджиталізації [Електронний ресурс] / Н. С. Венгерська, Л. В. Безкоровайна, В. Г. Воронкова // Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України : матеріали 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 листопада 2024 р. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – Ч. 2. – С. 176-180.
2. Hoptkalo L., Bovsh L., Rasulova A., Rasulov R., Kompanets K. Foresight of the development of rural tourism in Ukraine in the post-war period // Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. – 2024. – Vol. 10, No. 2. – P. 5–30. – <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.01>
3. Дуга В. Напрями повоєнного відновлення вітчизняного агротуризму // Економіка та суспільство. – 2024. – № 60. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-129>
4. Ханенко А., Бобко Н. Туризм та російсько-українська війна: актуальні проблеми та перспективи післявоєнного відновлення // Економічний аналіз. – 2024. – Т. 34, № 3. – С. 558–567.
5. Павлюк С. Стан розвитку галузі туризму в умовах війни та перспективи відновлення // Економіка та суспільство. – 2025. – № 72. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-169>
6. Мамчин М., Демко М., Михаць С. Дослідження впливу військового стану на туристичну діяльність в Україні // Вісник Хмельницького національного університету. – 2024. – № 330(3). – С. 330–335. – Режим доступу: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-50>
7. Присиваська територіальна громада. Садиби сільського зеленого туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://prysyvaska-gromada.gov.ua>
8. Житомирська обласна державна адміністрація. Зелений туризм на Житомирщині [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oda.zht.gov.ua>
9. Городоцька громада Житомирської області. Сільський зелений туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://gorodotska-gromada.gov.ua>
10. UA Stroy. Екотуризм і зелені садиби України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua-stroy.org>
11. DSpace THEU / WUNU. Публікації з еко- та сільського туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dspace.wunu.edu.ua>
12. UA Dorogovkaz. Сільський зелений туризм в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ua.dorogovkaz.com>

13. Кіптенко В.А. Європейські вектори сільського туризму. Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів. 2024. Вип. 4. С. 139-145
14. Король М.М., Кадар А.І. Аналіз Європейського досвіду організації зеленого туризму. Ефективна економіка. 2021. <https://orcid.org/10.32702/2307-2105-2021.10.2>
15. Gabryjończyk, P., & Kudinova, I. (2023). Tourism in wartime Ukraine – condition, restrictions and prospects. *Turystyka I Rozwój Regionalny*, (19), 29–38. <https://doi.org/10.22630/TIRR.2023.19.3>
16. Michał Roman; Iryna Kudinova; Viktoriia Samsonova; Norbert Kawęcki (2024). Innovative Development of Rural Green Tourism in Ukraine. *Tourism and Hospitality*. 2024, 5(3), 537-558; <https://doi.org/10.3390/tourhosp5030033>

References

1. Hungarian, N. S., Bezkorovayna, L. V., & Vornkova, V. H. (2024). Digital transformation of green tourism: Opportunities for sustainable development amid digitalization. In *Marketing and organizational mechanisms of post-war hospitality and tourism development in Ukraine: Proceedings of the 2nd International Conference (Part 2)*, pp. 176-180. NTU "KhPI" (in Ukrainian)
2. Hopkalo, L., Bovsh, L., Rasulova, A., Rasulov, R., & Kompanets, K. (2024). Foresight of rural tourism development in post-war Ukraine. *Agricultural and Resource Economics*, 10(2), 5-30. <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.01> (in Ukrainian)
3. Duga, V. (2024). Directions for post-war recovery of national agritourism. *Economy and Society*, 60. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-129> (in Ukrainian)
4. Khanenko, A., & Bobko, N. (2024). Tourism and Russo-Ukrainian war: Problems and post-war prospects. *Economic Analysis*, 34(3), 558-567. (in Ukrainian)
5. Pavlyuk, S. (2025). Tourism development during wartime and recovery prospects. *Economy and Society*, 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-169> (in Ukrainian)
6. Mamchyn, M., Demko, M., & Mykhats, S. (2024). Impact of martial law on Ukrainian tourism activities. *Bulletin of Khmelnytskyi National University*, 330(3), 330-335. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-50> (in Ukrainian)
7. Prysivska Territorial Community. (n.d.). Homesteads of rural green tourism. Accessed February 27, 2026, from <https://prysyvskagromada.gov.ua> (in Ukrainian)
8. Zhytomyr Regional State Administration. (n.d.). Green tourism in Zhytomyr region. Accessed February 27, 2026, from <https://oda.zht.gov.ua> (in Ukrainian)
9. Horodotska Community of Zhytomyr Region. (n.d.). Rural green tourism. Accessed February 27, 2026, from <https://gorodotskagromada.gov.ua> (in Ukrainian)
10. UA Stroy. (n.d.). Ecotourism and green homesteads of Ukraine. Accessed February 27, 2026, from <https://ua-stroy.org> (in Ukrainian)
11. DSpace TNEU/WUNU. (n.d.). Publications on eco and rural tourism. Accessed February 27, 2026, from <https://dspace.wunu.edu.ua> (in Ukrainian)
12. UA Dorogovkaz. (n.d.). Rural green tourism in Ukraine. Accessed February 27, 2026, from <https://ua.dorogovkaz.com> (in Ukrainian)
13. Kiptenko, V. A. (2024). European vectors of rural tourism. *Constructive Geography and Rational Use of Natural Resources*, 4, 139-145. (in Ukrainian)
14. Korol, M. M., & Kadar, A. I. (2021). Analysis of European green tourism organization experience. *Effective Economy*. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.2> (in Ukrainian)
15. Gabryjończyk, P., & Kudinova, I. (2023). Tourism in wartime Ukraine: Condition, restrictions, prospects. *Turystyka i Rozwój Regionalny*, 19, 29-38. <https://doi.org/10.22630/TIRR.2023.19.3>
16. Roman, M., Kudinova, I., Samsonova, V., & Kawęcki, N. (2024). Innovative development of rural green tourism in Ukraine. *Tourism and Hospitality*, 5(3), 537-558. <https://doi.org/10.3390/tourhosp5030033>